

KATINA PAXINOU

S-a stins la 22 februarie. A fost o veste incredibilă pentru publicul spectator. Existența ei febrilă și tumultuoasă lăsa tuturor impresia că va dăinui veșnic, ca viața, că nu va putea fi niciodată stăvilită. După o clipă de amuțire, ea și cum ar fi apărut totuși în fața lor pe scenă, la vestea anunțată de protagonistul teatrului, spectatorii au izbucnit în aplauze, ca întotdeauna când o vedeau.

Drumul spre odihna veșnică i-a fost triumfal. A petrecut-o întreg teatrul grecesc: Teatrul Național din Atena și cel din Salonic, Municipalul din Pireu, Teatrul din Cipru, actorii celor patruzeci de trupe particulare. Poate pentru prima oară, nutrind aceiași sentimente, teatrul grecesc s-a întrunit în plenul său.

A debutat — neoficial — la Constanța, în saloanele boierești și la seratele organ

în propria ei locuință. Recita și cînta dumezeiește lieduri, după cum își amintea Ion Marin Sadoveanu, relatînd despre o memorabilă serată, cînd superba Katina intrupase pe Carmen. Ce a determinat îmbarcarea neașteptată a familiei Paxinou pe vasul Embiricos Megali Ellas? Nu se știe. În orice caz, prietenii rămași pe chei presimțeau că în viața ei se va produce o schimbare, că superba Katina nu e făcută pentru a fi numai soție și mamă și pentru a se produce spre bucuria unor cercuri intime de prieteni. Nimeni însă nu și-ar fi putut închipui pe atunci (sîntem în anii 1922—1925) că va dobîndi faima universală pe care a dobîndit-o. De aceea, în 1965 — patruzeci de ani de la plecarea — cînd a revenit în România ca protagonistă a Teatrului Național din Atena, au ținut s-o întîmpine nu numai rudele lui Ianaki Paxinou, dar mai toți constanțenii mai în vîrstă care o cunoscuseră și țincau s-o revadă.

A făcut primii pași în teatru în țara noastră și tot în țara noastră a dat ultimul său interviu. Era o după-amiază de august. Glasul ei era obosit. Ne-a vorbit despre prietenia ei cu marele Enescu (care i-a închinat și un cîntec), cu George Georgescu, cu Ion Marin Sadoveanu... Și în timp ce vorbea, depănam în minte etapele carierei sale: cum și-a înfruntat familia, greutățile materiale prin care a trecut în Elveția, apoi în Austria (la Viena) și în Germania (la Berlin), ca să studieze canto și declamația: înfirșit, în anii '30, revenirea ei la Atena, în trupa celebrei, pe atunci, artiste, Marika Kotopouli. Două săbii nu puteau însă încăpea într-o teacă. După o stagiune, trece la Național, aducînd acestei prime scene a țării sale, alături de soțul ei Alexis Minotis, o strălucire pînă atunci necunoscută.

I s-a spus, pentru viața însoțită eroinelor nemuritoare ale anticilor, „divina”. A fost mare însă și în repertoriul shakespearian, cum a fost modernă în interpretarea teatrului lui Strindberg, Ibsen și O'Neill, precum a dat personalitate deosebită contemporanilor Kafka și Dürrenmatt. A promovat cu pasiune și curaj pe tinerii scriitori greci, cînd și-a creat propriul său teatru. Personalitate dăruită cu un fizic impunător, majestuos, dublată însă de grație, de farmec și de o impresionantă mobilitate; inteligentă vie, pătrunzătoare, de o clocotitoare putere de muncă, Katina Paxinou s-a cheltuit deoptrivă cu rara ei energie, pe scîndurile scenei ca și la Conservator, dorindu-se mereu în miezul actualității și radiînd, în relațiile ei cu cele mai reprezentative personalități ale contemporaneității.

Cîntecul său de lebedă a fost Mutter Courage pe care a interpretat-o cu neegalată vigoare. A fost marele ei rol prin care se încheia o strălucită carieră.